

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА –
ПРОИЗНОШЕНИЕ / ИНДИВИДУАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ
НА СЛУХА И ГОВОРА
за ученици с увреден слух

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

Предназначението на индивидуалните занятия по формиране и развитие на устната реч е да създадат условия за най-пълно прилагане на индивидуалния подход в процеса на овладяването на произносителната страна на устната реч при децата и учениците с нарушен слух. Основните раздели в съдържанието на индивидуалната работа са: изграждане на навици за правилно произношение; развитие на слуховите възприятия и уменията за отчитане; формиране на речево дишане и естествена фонация. Занятията се провеждат ежедневно с всяко дете от предучилищните звена до VIII клас на специалните училища за деца с увреден слух. Времетраенето им е 30 минути. След осми клас индивидуалните занятия се разпределят в три часа седмично на паралелка.

Учебната програма по произношение е насочена към формиране и развитие на правилна устна реч, която притежава изключителна по важност комуникативна функция. Речта осигурява на децата и учениците с увреден слух не само възможности за контакт с другите хора, но е и солидна база за цялостното им личностово и езиково развитие. Наред с това тя представлява важно средство за обучение, на базата на което се възприема и възпроизвежда учебното съдържание по всички дисциплини.

Устната реч не само може да бъде пълноценно овладяна от децата със слухов дефицит, но и може да се превърне в средство за социализация и интеграция в обществото на чуващите. Обратно, употребата единствено на невербални средства за комуникация ги обрича на контакти почти само помежду им или с най-близките.

Важна особеност на програмите по произношение е, че те са примерни и предоставят известна творческа свобода на специалиста по отношение на определянето на методите, на начините, на броя и на времетраенето на занятията за овладяването на различни произносителни знания, умения и навици. Така, чрез възможно по-пълно съобразяване с индивидуалните възможности на отделните деца се овладява съдържание, подходящо за съответната група или клас.

По отношение на фонетичния материал, програмата е построена на базата на концентричния метод и следва закономерностите на Съкратената система фонемите. Във връзка с това последователността на въвеждане на речевите звукове в корекционната работа се определя от тяхната достъпност за произношението, като по – лесните за артикулация фонемни стават основа за овладяване на по-трудните. В това отношение могат да се обособят два основни периода-подготвителен-средата на II клас и след втората половина на II клас. По време на първия период се осъществява първоначалната постановка и корекция на звуковете, речевото дишане и фонация, а през втория период се извършва корекцията, диференциацията, автоматизацията на речевите звукове в потока на речта. В съдържанието на програмите по произношение, без да се обособяват в отделен раздел, се застъпват и много изисквания, свързани с обучение по зрительно възприемане на речта /отчитане/. Овладеният в произносително отношение материал трябва да се възприема и зрительно от децата със силно нарушен слух /глухи, практически глухи/. Така се осъществява единство на процесите произнасяне –отчитане и като цяло правилно се формират експресивната и импресивна страни на речта и се овладява езика.

Конкретните теми, цели, задачи и структура на всяко индивидуално занятие се определят в съответствие с програмните изисквания за съответната група или клас и при максимално съобразяване с възможностите на децата – слухови, интелектуални, обучителни, със състоянието на произносителните умения на всяко дете и с особеностите на психичните процеси, породени от нарушението на слуха. Методите на работа могат да бъдат различни. Най-често се използва аналитико-синтетичния, но също така, при нужда, може да се застъпва и аналитичния и синтетичния. Рехабилитационният процес трябва да се осъществява

на полисензорна основа. Лингвистичният материал за занятията се подбира в съответствие с програмните изисквания. Принципите на подбор са комуникативния и фонетичния. Използват се различни видове речева дейност и множество съответстващи им упражнения.

Препоръчително разпределение на седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет по развитие на речта - произношение е 2 и с не повече от 4 учебни часа седмично.

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Целта на обучението по индивидуално формиране и развитие на устната реч е формиране на членоразделна устна реч, разбираема за общуващите с детето с увреден слух хора, преодоляването на комуникативните отклонения на произносително ниво, настъпили вследствие нарушението на слуха и развитието на детската личност.

Чрез учебната програма по индивидуално формиране и развитие на устната реч се постига:

- формиране на потребност от говорно общуване и изява;
- постигане на ясна и разбираема устна реч;
- изграждане на умения за използване на остатъчния слух и за развитие на слуховото внимание и слуховото възприятие;
- формиране на умения за полисензорно възприемане на чужда реч;
- създаване на потребност за непрекъснато обогатяване на речниковия фонд;
- изграждане на умения за добра комуникация в среда на чуващи;
- социализация на глухото дете в съвременното общество;
- развитие на психичните процеси.

За постигането на целите на обучението по произношение е необходимо осъществяването на конкретни **задачи**, пряко свързани с формирането на произносителни умения:

- изграждане на правилно звукопроизношение;

- формиране на правилно речево дишане. формират се умения за самостоятелно регулиране на дишането в речта със съответните паузи;
- работа върху темпа на речта: упражнения за ускоряване темпото на произнасяне на най-употребяваните думи и фрази от разговорно-битовата реч;
- модулиране на гласа-упражнения за глас с нормална сила, височина и тембър: умение за промяна силата на гласа във връзка с логическото ударение;
- работа върху ударението (словесно и логическо);
- усвояване на правоговорните правила;
- изграждане на навици на правилен темп на речта;
- да се усъвършенства прилагането на граматическите правила при създаване на фрази и изречения и свързването им в текст;
- да се работи за синхронизиране на всички компоненти на езика;
- работа за изграждане на адекватни слухови представи;
- развитие на остатъчния слух с различни звукоусилващи средства – слухов апарат, КИС, звукоусилваща апаратура за индивидуално ползване;
- формиране на навици за отчитане от различни позиции.

Чрез решаването на тези задачи по косвен път се подпомага формирането на произношението и на устната реч като цяло – развитие на зрителното и на слуховото възприятие, на вниманието, на паметта, на мисленето и т. н.

ФОРМИ НА ОЦЕНЯВАНЕ

През целия период на обучението по подходящ начин и с различен инструментариум се съпоставя планирането с постигнатото и на тази база се предвижда по-нататъшното усъвършенстване на умения и навици. Текущата оценка на специалиста, детайлното опознаване на качеството на произносителните умения на рехабилитираните от него деца и ученици може и трябва да става най-вече в ежедневната работа.

Цялостна проверка на всички страни на произношението се осъществява в началото, в средата и в края на съответната учебна година. Произношението се

оценява главно по два критерия: степен на обща разбираемост и степен на владеене на конкретно произносително умение.

Обучението по формиране на устната реч се осъществява под формата на индивидуално занятие. Използват се разнообразни форми на работа като: фронтално отчитане по уста, работа с текст, работа зад екран, самостоятелна работа.

Като базов езиков материал могат да се използват основни текстове от учебниците по развитие на речта и по литература или - по други разказвателни предмети за съответния клас. Препоръчваме използването на мултимедиа, като се базираме на участието в нея на различните видове сетива.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ПЪРВИ КЛАС

В I клас продължава работата за усвояване звуковия състав на думите. На този етап се предвижда формиране на продължителна, плавна издишна струя и запазване нормалната височина и тембър на гласа. Затвърждава се умението за използване на тактилно-вибрационните усещания като средство при формиране на речевите звукове и за самоконтрол на собственото произношение. Формира се умение за изменение силата на гласа във връзка със словесното ударение.

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Начален преговор

1. Гласни звукове А, О, У, Е, И.
2. Съгласни звукове П, Т, К, Ф, С, Ш, Х, В.
3. Сонорни съгласни звукове М, Н, Л, Р.

Нов учебен материал

1. Постановка, корекция и автоматизация на звук Ъ.
2. Диференциране на гласните звукове А-Ъ.

3. Постановка, корекция и автоматизация на съгласните звукове Б, Д, Г, З, Ж.
4. Диференциране на съгласните звукове П-Б, Б-М, Д-Т, К-Г-Х, З-С, С-Ш, Ж-Ш.
5. Правилно произнасяне на думи със струпани съгласни БЛ, БР, ДН, ДВ, ГЛ, ГН, ГР.
6. Постановка, корекция и автоматизация на звуковете Щ, Ц, Ч.
7. Диференциране на звуковете Ш-Щ, С-Ц, Ш-Ч.
8. Постановка, корекция и автоматизация на звуковете Я, Ю.
9. Диференциране на звуковете Я – Ю.
10. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите.
11. Упражнения за формиране на правилно речево дишане.
12. Словесно ударение.

Годишен преговор

1. Съгласни звукове Б, Д, Г.
2. Съгласни звукове З, Ж.
3. Съгласни звукове Ц, Ч, Щ.

Необходим минимум от знания и умения в края на I клас

- умение за произнасяне с една издишна струя на думи и изречения, състоящи се от 6 – 8 срички;
- умение за изменение силата на гласа във връзка със словесното ударение;
- свързано произнасяне на предлозите с думите (в двора, на гости, с мама и т.н.);
- умение с изучените глаголи към всеки звук да се съставят структурни модели;
- правилно произнасяне на думи и изречения с поставените звукове;
- правилно формулиране, произнасяне и отговаряне на въпроси: “Какво прави?”, “Какво правиш?”;
- ясно и точно произнасяне на: “Добро утро”, “Добър ден”, “Добър вечер”, “Довиждане”, “Заповядай(те)”, “Благодаря”.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ВТОРИ КЛАС

Артикулационното обучение във втори клас се характеризира с корекция, автоматизация и диференциация на поставените в подготвителен и първи клас звукове. До края на първия срок следва да бъдат поставени всички звукове. Продължава работата върху отделните страни на устната реч: фонация, ударение, темп, ритъм, интонация.

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Начален преговор:

1. Продължителност на издишната струя/дихателни упражнения/.
2. Изменение на силата на гласа в зависимост от:
 - разстоянието от събеседника;
 - емоционалната ситуация;
3. Звукове А-О-У.
4. Звукове Е-И-Ъ.
5. Звукове П-Т-К.
6. Звукове Б-Д-Г.
7. Звукове Ф-С-Ш.
8. Звукове В-З-Ж.
9. Звукове М-Н-Р-Л.
10. Звукове Х-Ц.
11. Звукове Ч-Щ.
12. Съставяне на изречения с въпроса "Какво прави?"- чете, пише, рисува, лежи, спи, става, седи, върви, бяга, мие се, къпе се, облича се, съблича се, смее се, плаче, яде, отвори, затвори.

Нов учебен материал:

1. Корекция и автоматизация на звук А.
2. Корекция и автоматизация на звук О.

3. Корекция и автоматизация на звук У.
4. Корекция и автоматизация на звук Е.
5. Корекция и автоматизация на И.
6. Корекция и автоматизация на Ъ.
7. Корекция и автоматизация на Я.
8. Корекция и автоматизация на Ю.
9. Корекция и автоматизация на ЙО.
10. Корекция и автоматизация на БО.
11. Диференциране на звукове А-Е.
12. Диференциране на звукове И-Е.
13. Диференциране на звукове А-Ъ.
14. Диференциране на звукове О-У.
15. Диференциране на звукове И-Ъ.
16. Корекция и автоматизация на звук Щ.
17. Корекция и автоматизация на звук Ц.
18. Корекция и автоматизация на звук Ч.
19. Диференциране на звукове Т-Ц.
20. Диференциране на звукове С-Ц.
21. Диференциране на звукове Ш-Ч.
22. Диференциране на звукове Ч-Щ.
23. Диференциране на звукове Ц-Ч.
24. Диференциране на звукове Б-М.
25. Диференциране на звукове П-Б-М.
26. Диференциране на звукове Т-Н.
27. Диференциране на звукове Т-Д-Н.
28. Диференциране на звукове Х-Г.
29. Диференциране на звукове К-Г-Х.
30. Упражнения за правилно речево дишане в думи със струпани съгласни звукове БЛ, БР.
31. Упражнения за правилно речево дишане в думи със струпани съгласни звукове ДН, ДВ.

32. Упражнения за правилно речево дишане в думи със струпани съгласни звукове ГЛ, ГН, ГР.

33. Диференциране на звукове С-З.

34. Диференциране на звукове Ш-Ж.

35. Диференциране на звукове З-Ж.

36. Диференциране на звукове Л-Н.

37. Диференциране на звукове Л-Р.

38. Диференциране на звукове Л-Р-Н.

39. Диференциране на звукове Ф-В.

40. Думи със струпани съгласни звукове СТ.

41. Думи със струпани съгласни звукове СК, СП.

42. Думи със струпани съгласни звукове ВТ, ВК, ВС, ВЛ.

43. Думи със струпани съгласни звукове ЛК, КР.

44. Думи със струпани съгласни звукове ПР.

45. Думи със струпани съгласни звукове ПЛ, ПТ.

46. Упражнения на думи, започващи със съгласен звук и завършващи на гласен звук.

47. Упражнения на думи, започващи и завършващи със съгласен звук.

48. Идентификация на звукове, определяне мястото им в думи.

49. Упражнения за правилно произнасяне на изречения с 10-12 срички.

50. Правилно произнасяне на думи:

- започващи със съгласен звук и завършващи на гласен звук;

- започващи и завършващи на съгласен звук.

Необходим минимум от знания и умения в края на втори клас:

- умения за слято произнасяне на изречения, съставени от 10-12 срички;
- умение за силно, тихо, шепотно произнасяне при поддържане на нормална фонация;
- спазване на словесното ударение при четене на познат отработен текст;
- разбиране и изпълняване на поръчения като: "Говори ясно, силно, тихо, бързо, бавно" и други;

5. Правилно произнасяне на думи и изречения с автоматизираните звукове.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ТРЕТИ КЛАС

ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Начален преговор

1. Звук А.
2. Звук О.
3. Звук У.
4. Звук Е.
5. Звук И.
6. Звук Ъ

Нов учебен материал.

1. Автоматизиране диференцираното произношение на гласните звукове, близки по артикулация: А – О.
2. Автоматизиране диференцираното произношение на гласните звукове, близки по артикулация О – У.
3. Автоматизиране диференцираното произношение на гласните звукове, близки по артикулация А–Ъ.
4. Автоматизиране диференцираното произношение на гласните звукове, близки по артикулация А – Е.
5. Автоматизиране диференцираното произношение на гласните звукове, близки по артикулация И – Е.
6. Създаване на умения за използване на тактилно – вибрационните усещания като средство за самоконтрол на собственото произношение.
7. Формиране на умения за правилно словесно ударение.
8. Словесно ударение в ритми и думи : ТА – та.
9. Словесно ударение в ритми и думи: та – ТА.
10. Словесно ударение в ритми и думи : ТА – та – та.

11. Словесно ударение в ритми и думи : та – та – ТА.
12. Словесно ударение в ритми и думи : та – ТА –та.
13. Обобщение на словесното ударение в ритми и думи : ТА – та; та – ТА; ТА – та – та; та – та – ТА; та – ТА –та.
14. Създаване на умения за изменение силата на гласа във връзка със словесното ударение.
15. Формиране на умения за продуциране на реч с правилно поставено логическо (фразово) ударение.
16. Диференциране на съгласните : устно – носни М – Б.
17. Диференциране на съгласните : устно – носни М – П.
18. Диференциране на съгласните : устно – носни Н – Д.
19. Диференциране на съгласните : устно – носни Н – Т.
20. Диференциране на съгласните : свистящи – шипящи С – Ш.
21. Диференциране на съгласните : свистящи – шипящи З – Ж.
22. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни П – Б.
23. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни Т – Д.
24. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни К – Г.
25. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни Ф – В.
26. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни С – З.
27. Диференциране на съгласните : беззвучни – звучни Ш – Щ.
28. Диференциране на съгласните : сонорни Л – Р.
29. Диференциране на съгласните : африкати Ц – С.
30. Диференциране на съгласните : африкати Ц – Т.
31. Диференциране на съгласните : африкати Ч – Ш.
32. Диференциране на съгласните : африкати Ч – Т.
33. Разпознаване на изречения – въпросителни и съобщителни по интонация.
34. Разпознаване на брой думи в изречението.
35. Слухова дискриминация на два ритмични модела и имитиране.
36. Дискриминация и идентификация на думи с еднаква и различна дължина.
37. Думи със струпани съгласни: СВ.
38. Думи със струпани съгласни: СР.

39. Думи със струпани съгласни: СМ.
40. Думи със струпани съгласни: СЛ.
41. Думи със струпани съгласни: ВЧ, ВР, ВН.
42. Думи със струпани съгласни: ДК, ДР.
43. Думи със струпани съгласни: НК, ПК, ТК.
44. Думи със струпани съгласни: ЧК, ПЧ.
45. Съставяне на изречения с въпроси: „Какво прави?“ , „Какво правят?“ – единствено и множествено число на глаголите.
46. Съставяне на изречения по картина.
47. Съставяне на изречения по серия картини с опорни въпроси.
48. Допълване на липсващите думи в изречение (самостоятелно или с подадени думи).
49. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук Б.
50. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук Д.
51. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук В.
52. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук Ж.
53. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук Г.
54. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думите – звук З.
55. Годишен преговор звучни и беззвучни съгласни звукове.

Необходими минимум знания и умения в края на трети клас:

- правилно и слято произнасяне на думи и изречения от изучавания речев материал;
- спазване на словесното и логическото ударение в познати думи;
- умение за четене на отработен текст от 4-5 изречения с постепенно ускоряване на темпото;
- правилно формулиране и произнасяне на въпросите:Къде живее твоето семейство?,Имаш ли брат(сестра);
- съставяне на изречения с въпросите:Кой? Какво прави? (напр.Какво чете учителката?) ; Какво?(Какво четеш ти?); С какво?(С какво пътуваш до в къщи?).

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ЧЕТВЪРТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Начален преговор

1. Разнообразни дихателно-гласови и артикулационни упражнения с цел усъвършенстване на фонацията и говорното дишане.

Нов учебен материал

1. Корекция и автоматизиране на гласен звук А.
2. Корекция и автоматизиране на гласен звук О.
3. Корекция и автоматизиране на гласен звук У.
4. Корекция и автоматизиране на гласен звук Е.
5. Корекция и автоматизиране на гласен звук И.
6. Корекция и автоматизиране на гласен звук Ъ.
7. Звуков състав на думата. Тесни и широки гласни.
8. Корекция и автоматизиране на преградни съгласни звукове: Б, Д, Г.
9. Корекция и автоматизиране фрикативни съгласни звукове: Ф, С, Ш, Х.
10. Корекция и автоматизиране на африкативни съгласни звукове: Ц, Ч.
11. Корекция и автоматизиране на африкативни съгласни звукове: ДЗ, ДЖ.
12. Диференциране на звукове Б-Д-Г.
13. Диференциране на звукове Ф-С-Ш-Х.
14. Диференциране на звукове Ц-Ч.
15. Диференциране на звукове ДЗ-ДЖ.
16. Звуков състав на думата. Меки и твърди съгласни.
17. Самостоятелно поставяне на словесно ударение в отрабо-тените думи.
18. Създаване на умения за изменение силата на гласа във връзка със словесното ударение в познати думи.
19. Съгласуване на думите по род и число.
20. Членуване на съществителни имена.
21. Употреба на думи в единствено и множествено число.

22. Формиране на умения за отчитане на отработените думи.
23. Разбиране и продуциране на думи, близки по значение (синоними) и думи противоположни по значение (антоними).
24. Съставяне на просто разширено изречение.
25. Слухова перцепция на просто и сложно изречение.
26. Изменения на гласа по височина, сила и продължителност на тона при изговаряне на изречението (възходяща и низходяща интонация).
27. Разпознаване на изречения по цел на изказване: въпросително, съобщително, побудително и възклицателно.
28. Съчинение по дадено начало. Съставяне на план.
29. Съставяне на разказ по картина.
30. Разбиране и продуциране на понятията: заглавие – текст – изречение – дума – сричка – буква – звук.
31. Работа със струпани съгласни звукове.
32. Правилно поставяне на логическо ударение в прости изречения.
33. Работа върху темп и ритъм на речта.
34. Работа върху лексико-граматическата страна на езика.

Годишен преговор

1. Изследване артикулационното състояние на учениците (изходно ниво за произносителни умения).

Необходим минимум от знания и умения в края на четвърти клас:

- умения за правилно, ясно и точно произнасяне на всички звукове в думи, изречения и кратки текстове със запазване на дихателните паузи;
- произнасяне с нормален темп на най-употребяваните изрази от разговорната реч и спазване на ортоепичните правила;
- усвояване конструкцията на простите, съобщителни, въпросителни и заповедни изречения и правилното им произнасяне:
 - прости разширени изречения от типа (Момчето носи кошница.
 - въпросителни изречения (Кой влиза в стаята?, Какво прави чичо?, Къде отиват децата?, Кога започва пролетта?, Колко струва един хляб?

- заповедни изречения(Отвори вратата!, Затвори шкафа!).
- умение за правилен прочит на текст с познато съдържание със спазване на дихателните паузи, словесното ударение, слят говор, обеззучаване, темп и т.н;
- правилно произнасяне на изучените думи в самостоятелно съставени изречения и малки кратки текстове.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ПЕТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Гласни звукове /корекция и автоматизация/:

ТЕМА I: Гласни звукове.

1. Фонетична система на съвременния български книжовен език. Основни характеристики. Гласни звукове. Съгласни звукове.
2. Гласни звукове. Класификация на гласните. Изговор на гласни.
3. Изговор на ударени и неударени гласни.
4. Диференцирано произношение на гласни, близки по артикулация и акустични качества: А-О, О-У, А-У,
А-Е,И-Е.
4. Звукосъчетания ЙА /Я/ и ЙУ /Ю/ в различни позиционни варианти.

ТЕМА II: Съгласни звукове

1. Класификация на съгласните.
2. Звучни и беззвучни съгласни звукове.
3. Корекция и автоматизация на беззвучни-звучни:
4. П-Б, Т-Д.
5. К-Г, Ф-В.
6. С-З, Ш-Ж.
7. Корекция и автоматизация на Х, Ц, Ч.

8. Сонорни съгласни. Характеристика. Корекция и автоматизация и диференциация Р-Л, М-Н.

9. Глайд Й – Корекция и автоматизация в думи и изречения.

10. Множествено число при съществителни имена от женски род, завършващи на „я“ : ютия-ютии, кайсия-кайсии.

ТЕМА III: Диференциране на съгласни звукове, близки по учленяване.

1. П-Б-М.

2. Т-Д-Н.

3. К-Г-Х.

4. С-З-Ж.

5. Ш-Щ, Ч-Ш.

6. Ч-Т, Ц-С, Ц-Т.

ТЕМА IV: Изговор на думи със струпани съгласни.

1. СТ – в началото, средата и края на думата: стол, място, история, вест, истина.

2. СК – в началото, средата и края на думата: скок, скъп, скала, осем, диск, риск.

3. СП - в началото, средата и края на думата: спешно, спасявам, госпожа, спорт, успех, сполука.

4. ВТ - в началото, средата и края на думата: вторник, автобус, евтин.

5. ВК - в началото, средата и края на думата: вкарвам, вкус, включвам.

6. ВС - в началото, средата и края на думата: всеки, Вселена, навсякъде.

7. ВЛ - в началото, средата и края на думата: влюбен, влог, вливам.

8. ЛК - в началото, средата и края на думата: вълк, полк.

9. КР - в началото, средата и края на думата: украса, красив, крал, покрив.

10. ПЛ - в началото, средата и края на думата: Плевен, плаж, плитко.

11. ПР - в началото, средата и края на думата: природа, продажба, напред, прилеп.

12. ПТ - в началото, средата и края на думата: птица, оптика, аптека.

ТЕМА V: Обеззвучаване на звучни съгласни звукове пред беззвучни.

1. Обеззвучаване на звучни съгласни в края на думата.

2. Асимилация (уподобяване) на звучни и беззвучни съгласни. Предният звучен става беззвучен като задния: градски- гратски, бележка- белешка.

3. Предният беззвучен звук става звучен като задния: сбор-сбор, сграда-сграда.

ТЕМА VI: Фонетична характеристика на българското ударение.

1. Място на ударението в думата.

2. Логическо ударение.

ТЕМА VII: Роля на словоред за изграждане на правилна реч.

1. Словоред на главните части.

2. Словоред на второстепенните части.

ТЕМА VIII: Отговор на въпроси по зададена тема от типа:

1. В магазина – за храна, за обувки, за облекло, в аптеката.

2. Отговори на въпроси по опорни думи.

3. Ролеви игри – в театъра, в зоопарка, в музея.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

I. Изграждане на ясна и разбираема реч чрез:

- правилно и ясно произнасяне на всички звукове в българския език, включени в срички, думи и фрази.
- правилно произнасяне на думи със струпани съгласни.
- правилно произнасяне на звучни съгласни пред беззвучни и в краесловие.
- Спазване на словесно ударение и осмисляне на логическото ударение в речта.
- усъвършенстване на възможностите за правилен словоред и синтактично оформяне на изречението.

II. Умения за отчитане.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ШЕСТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тема I: Гласни звукове

1. Начален преговор. Фонетична система на съвременния български книжовен език.
2. Гласни звукове – корекция и автоматизация: А, О, У, Е, И, Ъ.
3. Диференцирано произношение на гласни близки по артикулация и акустични характеристики: А – О, О – У, А – Ъ, А – Е, И – Е.
4. Изговор на ударени и неударени гласни звукове .
5. Правоговор на думи с променливо Я.

Тема II: Съгласни звукове

1. Класификация по действащия орган на главното учленително място.
2. Корекция и автоматизация на двуустнени гласни звукове : П, Б, М.
3. Диференцирано произношение на двуустнени съгласни звукове : М – Б, М – П, П – Б.
4. Корекция и автоматизация на устнено – зъбни съгласни звукове: Ф, В.
5. Диференцирано произношение на устено зъбни съгласни звукове: Ф – В.
6. Корекция и автоматизация на предноезични съгласни звукове
Т, Д, Н; С, Ш; З, Ж; Л, Р; Ц; Ч; ДЖ; ДЗ.
7. Диференцирано произношение на предноезични съгласни звукове
8. Т – Д, Н – Д, Н – Т, Т – Д – Н;
С – Ш, З – Ш, Л – Р, Ц – Ч;
ДЖ – ДЗ;
Корекция и автоматизация на средноезичен съгласен звук Й.
9. Корекция и автоматизация на задноезични съгласни звукове: К, Г, Х.
10. Диференциране на задноезични съгласни звукове: К – Г, К – Х, К – Г – Х.

Тема III: Позиционно изобразяване на два звука в българския език.

1. Позиционно изобразяване на два звука с една буква в българския език
ЙА – Я.
2. Позиционно изобразяване на два звука с една буква ЙУ – Ю.
3. Позиционно изобразяване на два звука с една буква ШТ – Щ.

Тема IV: Струпани съгласни

1. Изговор на думи със струпани съгласни в българския език:

СВ – свещ, свобода, свят, освен;

СР – среща, срам, сряда, среда;

СМ – смяна, смок, смях, осми;

СЛ – слава, слаб, масло;

2. Изговор на думи със струпани съгласни:

ВЧ – вчера, овчар, левче;

ВР – време, врабче, сврака, геврек;

ВН – внезапно, дневник, внук;

3. Изговор на думи със струпани съгласни:

НК – читанка, гатанка, стотинка;

ПК – топка, капка, питка, дупка;

ТК – сметка, битка, гугутка, отвертка;

Тема V: Съвременни звукови закони в българския език

1. Обезвучаване на звучен пред безвучен съгласен звук.
2. Обезвучаване на звучен пред безвучен съгласен звук в края на думата.
3. Редуване на съгласни звукове.

Първа палатализация;

Г-Ж – мога – можеш;

К-Ч – тека – течеш;

Х-Ш – сух – сушен;

Втора палатализация;

Г-З – подлог – подлози;

К-Ц – ученик – ученици;

Х-С – кожух – кожуси;

Тема VI: Ударение

1. Словесно ударение .
2. Фразово ударение .
3. Логическо ударение.
4. Функции на ударението.
5. Изразяване на отношение на говорещия чрез смяна на ударението в изречението.

Тема VII: Словоред

1. Роля на словоредата за изграждане на правилна реч.
2. Словоред на главните части.
3. Словоред на второстепенните части.

Тема VIII: Съставяне на изречение

1. Съставяне на изречения по опорни думи.
2. Съставяне на изречения по серия от картини (театър, спорт).

Тема IX: Устно описание на предмети и лица

Тема X: Речев етикет

1. Обръщение и поздрав (официално и неофициално).
2. Покана и молба (официално и неофициално).
3. Запознанство (официално и неофициално).
4. Извинение.
5. Благодарност.
6. Пожелание.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- I. Изграждане на ясна и разбираема устна реч, правилна дикция и говорен ритъм чрез;
 - правилно произнасяне на всички звукове в българския език в думи и фрази;
 - спазване на правоговорния закон в българския език за обеззвучаване на звучен съгласен пред беззвучен и в краесловие;
 - правилно редуване на съгласните в думите;

- разширяване на уменията за правилно съставяне и произнасяне на изреченията, и свързването им в текст.
- II. Усъвършенстване на уменията за отчитане.
- III. Разширяване на активния речников фонд.
- IV. Стимулиране на остатъчния слух.
- Създаване на мотивация за ползване на ЛСА и/или КИС за усъвършенстване и контрол на собствената реч при общуване в различни ситуации;
 - зависимост от индивидуалните си слуховите възможности;
 - възприемат и диференцират слухово звуковете, съставлящи фонемната система на българския език;
 - слухово възприемат, диференцират и разбират думи, словосъчетания и изречения от учебното съдържание;
 - идентифицират и реагират адекватно на служебни думи и изрази от разговорно-битовата реч и такива, свързани с организацията на учебния процес по различни предмети;
 - идентифицират и имитират темп, ударение, паузи и интонация в кратък свързан текст.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА СЕДМИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тема I: Гласни звукове.

1. Учленяване на гласните. Класификация на гласните.
2. Корекция, автоматизация и диференциране на А, О, У.
3. Корекция, автоматизация и диференциране на Е, И, Ъ.

Тема II: Съчетаване на вокал и сонор.

1. ЙА (Я) – пяна, ляна, яма.
2. ЙУ (Ю) – юни, юрган.

3. ЙО – йоника, майор, майонеза.

Тема IV: Изговор на думи със струпани съгласни.

1. ВТ – вторник, повтаря:

ВД - вдишвам, вдъхвам;

ВР - враг, повреда;

ВЛ – влага, влюбен;

2. ЧК – мечка, печка, плочка:

ПЧ - пчела, копче;

ДЧ – подчинен;

ДК – лодка, ядка;

3. ЛК – малка, халка:

ПЛ – площад, заплата;

СЛ – слаб, следва;

4. СКР – скрин, искрен, скривам:

СКЛ – ключвам, склад;

5. СТР – страница, строг, строител:

ЧКВ – смачква, спречква.

Тема V: Фонетична характеристика на българското ударение

1. Словесно и логическо.

2. Акцентни дублети – м̀асло и масл̀о, в̀ино и вин̀о.

3. Думи без ударение – предай му, кажи ми, ти си.

4. Емоционални параметри на логическото ударение.

Тема VI: Съвременни звукови закони

1. Вмятане на звук Ъ: масло - масълце, писмо – писъмце.

2. Премятане на звукове ЪР – ЪЛ : връх – върхове.

3. Отпадане на Е и Ъ в някои форми от дадена дума: ден – дни, гладък – гладки.

4. Променливо Я: мляко – млечен, бял – бели.

Тема VII: Съставяне на изречения по зададена тема:

„На автогарата“, „На гарата“, „На летището“, „В метрото“.

Тема VIII: Съставяне на кратък разказ по картини.

Тема IX: Съставяне на кратък разказ по преживяно - „ В планината“ , „ На море“ , „ На село“.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

I. Изграждане на умения за ясно езиково общуване чрез:

- автоматизиране на правилното произношение в българския език;
- правилно произнасяне на думи със струпани съгласни;
- спазване на словесно и логическо ударение;
- прилагане на съвременните звукови закони: вмятане на звука; премятане на ЪР, ЪЛ; отпадане на Е и Ъ; променливо Я;
- съставяне на кратък разказ по преживяно събитие;
- обогатяване на речниковия фонд.

II. Усъвършенстване на уменията за отчитане.

III. Усъвършенстване на уменията за комуникация в среда на чуващи.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ОСМИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тема I: Гласни звукове.

1. Корекция и автоматизация на гласни звукове: А, О, У, Е, И, Ъ.
2. Диференцирано произношение на гласните звукове по артикулационна и акустична характеристика: А – О, О – У, А – Ъ, А – Е, И – Е.
3. Двоен гласен звук в думата: зоология, вакуум, пеem, заангажиран.
4. Редукция на гласните звукове: чета, море, къща, откъс.

Тема II: Струпани съгласни звукове.

1. Корекция и автоматизация на струпани съгласни звукове в различни позиции в думата (начална, средна и крайна). Струпване на два съгласни звука:

СП – спирка, паспорт;
СВ – свят, посвящение;
СТ – стоп, постъпка, пуст;
СР – сряда, насреща;
СЛ – слънце, после;
СН – снимка, заснежен;
ВД – вдявам, правда;
ВР – врана, навреме;
ВЛ - влак, повличам;
ВТ – вторник, повторение;
ШП – шпага, кашпа;
ШК – шкаф, кокошка;
ШМ – шмайзер, кошмар;
ШН – шнола, кошница;
ШР – шрифт;
КВ – квестор, аквариум;
КР – кран, закрила;
КЛ – клас, заключвам;
КМ – кмет, стъкмявам;
КН – книга, пикник;
ПТ – прица, аптека;
ПС – псалм, капсула, клипс;
ПШ – пшеница;
ЗК – разказ, изказ;
ЗЦ – изцяло;
РЗ – вързоп;
РТ – картина, март;
ДК – лодка;
ЛТ – палто;
КТ – нокти, контакт;
ЛЖ – дължина;

ЛВ – делва;

ЛН – вълна;

ЛМ – палма, псалм.

2. Корекция и автоматизация на струпани съгласни звукове в различни позиции в думата. Струпване на три съгласни звука:

СПЛ – сплит;

СМР – смрадлика;

СТР – страна, страх, стръв;

СКЛ – склон, писклив;

СКР – скрин, искрен;

СГЛ – сглобка;

СГР – сграда;

ШПР – шприц;

ЗДР – здраве, поздрав;

ВПЛ – впитам;

ВПР – впрягам;

ВГЛ – вглеждам се;

ВГН – вгнездявам;

ВГР – вграждам;

ТВЛ – отвличам;

ДПЛ – подплата;

ДМЛ – подмладявам;

ПЧВ – изкопчвам;

СТЧ – мостче;

ЧКВ – измачквам;

ТСК – братски;

РСК – български;

КСТ – текст;

НКС – сфинкс;

3. Корекция и автоматизация на струпани съгласни звукове. Струпване на четири съгласни звука:

РСТВ – лекарство;

БТСВ - робство;

ЛСТВ – удоволствие;

НСТВ – благоденствие;

Тема III: Диференциране на съгласни звукове:

К – Т, Г – Д, Ч – Ш – Т, Ц – С – Т, Т – Ш – Щ.

Тема IV: Меки съгласни звукове пред ъо:

партн бор, акт бор, асанс бор, монт бор.

Тема V: Съгласуване на думите в изречението

1. Съгласуване на подлог и сказуемо.

Тема VI: Образуване на различни видове изречения чрез смяна на интонацията без промяна на смисловото съдържание.

Тема VII: Темп и ритъм на речта.

Тема VIII: Устен преразказ на текст с помощни въпроси.

Тема IX: Съчинения по серия картини или чрез мултимедия.

Тема X: Съчинения по тема с помощни въпроси.

Тема XI: Описание на случка или природно явление.

Тема XII: Преглед на печатни и електронни издания (вестници, списания).

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

I. Усъвършенстване на уменията за комуникативни способности чрез:

- ясна, правилна и разбираема реч;
- правилна артикулация на трудно произносими думи със струпани съгласни.
- съгласуване на думите в изречението;
- използване на интонацията за изразяване на отношението на говорещия към околните;
- умения за словесно оформяне на по-голям по обем и по-богат в речниково отношение изказан материал – устно съставяне на преразказ, описание, съчинение;
- синхронизиране на всички компоненти на речта

II. Постигане на добра комуникация с чуващия чрез устна реч и отчитане.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ДЕВЕТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Звукови закони в съвременния български книжовен език:
 - Вокали - диференцирано произношение на гласни, близки по артикулация и акустични качества - А-О; О-У; А-Ъ; А-Е; И-Е.
 - Изговор на ударени и неударени гласни.
 - Консонанти- корекция, автоматизация и диференциация при: беззвучни-звучни - п-б; т-д; к-г; ф-в; с-з; ш-щ.
 - устно-носни - м-б; м-п; н-д; н-т.
 - сонорни - л-р; м-н.
 - Променлив изговор на думи със струпани съгласни - св, ср, см, сл, вг, вр, вн, дк, др, нк, пк, тк, чк, пг.
 - Консонанти - корекция, автоматизация и диференциация при африкатни съгласни- ц, ч, дж, дз.
 - Правилен изговор и употреба на неизменяемите части на речта - наречие, предлог, съюз, частица, междуметие.
2. Коригиране на отклонения от езиковите норми при неизменяемите части на речта.
3. Слухово възприемане и възпроизвеждане на текст с по-големи фонетични трудности.
4. Отчитане на логически свързан непознат текст.
5. Видове изречения според комуникативните намерения на говорещия.
6. Интонация на различните видове изречения- съобщителни, въпросителни, побудителни, възклицателни. Пунктуация.
7. Преобразуване на съобщителни изречения във въпросителни и повелителни чрез смяна на интонацията
8. Пряка, непряка и полупряка реч. Пунктуация.

9. Темп на речта- работа с текстове от старобългарската литература.
10. Изисквания към качествата на речта – правилност, точност и яснота, стегнатост и благозвучие.
11. Общуване в естетическата сфера. Работа с художествен текст от българската литература.
12. Словесно ударение. Фразово ударение. Логическо ударение.
13. Текстът, условията на общуването и отношенията между участниците.
14. Текст и контекст.
15. Видове стилове – характерни особености.
16. Отчитане на фразеологизми в разговорната реч.
17. Общуване в институционалната сфера. Речев етикет.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ;

Възприемане и разбиране на речта:

- Възприема на полисензорна основа, разбира и осмисля говорен материал в различни речеви ситуации на базата на овладяните думи и речеви конструкции.
- Възприема и разбира информация от различни източници в зависимост от индивидуалните си възможности, като разграничава различни стилове и свидетелски и несвидетелски разказ.

Разговорна и писмена реч:

- Води разговор по познати и непознати теми, като коментира факти, изразява мнение и отношение по определен проблем.
- Употребява по-сложни структурни цялости и устойчиви езикови словосъчетания.
- Владее употребата, правописа и правописа на частите на речта.
- Разграничава характеристиките на текст и контекст.
- Владее употребата на пряка, полупряка и непряка реч, както и интонационните и пунктуационни особености.
- Създава по предварително разработен план собствен описателен и аргументативен текст.

Слухово внимание и слухово възприятие:

- Прогнозира и преработва възприетата по слухов път информация на основата на речевия си опит;
- Възприема слухово и осмисля терминология от учебното съдържание по различните общообразователни и предметите за получаване на специалност (производство на кулинарни изделия и напитки и производство на тапицирани изделия);
- Възприема слухово и осмисля логически свързан текст в зависимост от индивидуалните си възможности.

Звукопроизношение и прозодии:

- Продуцира реч, доближаваща се до нормите на произношение на съвременния български книжовен език;
- Има знания за правилно произнасяне на звуковете в определени позиции, в които се наблюдава действието на фонетични закони (съвременни и исторически);
- Възпроизвежда думи със сложни ритмови структури, правилно поставя словесното ударение;
- Служи си с приемлива интонация при различните видове изречения.

Зрително възприемане на речта (отчитане от лицето):

- Възприема зрително различни по значение думи и изрази в изречения и свързан текст, които имат сходна оптическа характеристика;
- Отчита логически свързан непознат текст.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ДЕСЕТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1.Звукови закони в съвременния български книжовен език.

- Вокали - диференцирано произношение на гласни, близки по артикулация и акустични качества - А-О; О-У; А-Ъ; А-Е; И-Е;

- Изговор на ударени и неударени гласни
 - Консонанти- корекция, автоматизация и диференциация при:
 - беззвучни-звучни - п-б; т-д; к-г; ф-в; с-з; ш-щ;
 - устно-носни - м-б; м-п; н-д; н-т;
 - сонорни - л-р; м-н;
 - Променлив изговор на думи със струпани съгласни - св, ср, см, сл, вг, вр, вн, дк, др, нк, пк, тк, чк, пг;
 - Консонанти - корекция, автоматизация и диференциация при африкатни съгласни- ц, ч, дж, дз.
 - Правилен изговор и употреба на неизменяемите части на речта - наречие, предлог, съюз, частица, междуметие.
2. Коригиране на отклонения от езиковите норми при неизменяемите части на речта.
 3. Лексикални упражнения- работа с художествени текстове от западноевропейската литература.
 4. Видове изречения според комуникативните намерения на говорещия. Интонация на различните видове изречения- съобщителни, въпросителни, побудителни, възклицателни. Пунктуация.
 5. Превръщане на съобщителни изречения във въпросителни чрез смяна на информацията.
 6. Фразата като речникова единица.
 - 7.Фразово ударение.
 - 8.Темп на речта- работа с художествен текст от западноевропейската литература.
 9. Научен текст. Езикови средства. Структура.
 10. Създаване на научен текст от природонаучните дисциплини.
 11. Научен стил. Особености.
 12. Отчитане на логически свързан научен текст.
 - 13.Текст и контекст.
 - 14.Ударението като признак на езикова култура. Словесно, фразово, логическо. Употреба.

15. Работа с художественен текст. Акцент върху по-важни в логическо отношение части.

16. Художествен текст – повествование, описание. Анализ на изучаван художествен текст. Изразително четене.

17. Изразни средства – епитет, сравнение, метафора, олицетворение, хипербола.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ;

Възприемане и разбиране на речта:

- Възприема и разбира граматическите закономерности на разговорната и писмената реч на базата на по-голяма вариативна езикова практика;
- Разбира необходимите асоциативни и междупредметни връзки;
- Възприема, разбира и осмисля научен и художествен текст. Владее характерните за тях езикови средства.

Разговорна и писмена реч:

- Съобразява речта си с комуникативната езикова ситуация и прилага подходящи езикови конструкции.
- Прави изказвания по теми, свързани с изучаваните учебни предмети или с личните си интереси, като при необходимост осъществява предварителна подготовка.
- Усъвършенства уменията за създаване на аргументативен текст по зададена тема.

Слухово внимание и слухово възприятие:

- Слухово възприема и осмисля текст с по-големи фонетични трудности;
- Осмисля логически свързан текст от учебното съдържание на общообразователните предмети и предметите за получаване на специалност.
- Има развита слухова памет и добро логическо запаметяване.

Звукопроизношение и прозодии:

- Има знания и умения за спазване на правоговорните правила в българската езикова система.

- Има изградени устойчиви механизми за самоконтрол над звукопроизношението си.
- Отделя по-важните в логическо отношение части в различните видове прости и сложни изречения и ги възпроизвежда правилно.
- Произнася сложни изречения като спазва необходимите паузи след смислово завършени цялости.

Зрително възприемане на речта (отчитане от лицето):

- Отчита и възприема устна реч от хора с различна артикулация и в различни речеви ситуации.
- Отчита логически свързан непознат текст, предаден с нормална скорост на говорене и стандартно произношение.

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА –
ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ЕДИНАДЕСЕТИ КЛАС**

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1.Звукови закони в съвременния български книжовен език.

- Вокали - диференцирано произношение на гласни, близки по артикулация и акустични качества - А-О; О-У; А-Ъ; А-Е; И-Е.
- Изговор на ударени и неударени гласни.
Консонанти- корекция, автоматизация и диференциация при:
 - беззвучни-звучни - п-б; т-д; к-г; ф-в; с-з; ш-щ;
 - устно-носни - м-б; м-п; н-д; н-т;
 - сонорни - л-р; м-н.
- Променлив изговор на думи със струпани съгласни - св, ср, см, сл, вг, вр, вн, дж, др, нк, пк, тк, чк, пг.
- Консонанти - корекция, автоматизация и диференциация при африкатни съгласни- ц, ч, дж, дз.

- Правилен изговор и употреба на неизменяемите части на речта - наречие, предлог, съюз, частица, междуметие;
 - Коригиране на отклонения от езиковите норми при неизменяемите части на речта;
 - Изговор на думи със струпани съгласни.
2. Лексикални упражнения – работа с художествени текстове от българската литература.
 3. Видове речево общуване в различните социокултурни сфери. Особенности. Речев етикет.
 4. Общуване в сферата на всекидневната комуникация. Особенности на диалогичната реч. Ролеви игри.
 5. Общуване в стопанската социокултурна сфера – в търговията. Речев етикет. Диалози. Ролеви игри.
 6. Словообразуване – производни и непроизводни думи; сложни и сложни съкратени думи..
 7. Общуване в естетическата сфера – работа с художествен текст от българската литература.
 8. Изразни средства – епитет, сравнение, метафора, олицетворение, хипербола.
 9. Слухово възприемане и осмисляне на логически свързан художествен текст.
 10. Общи лексикални характеристики на думата -. Омоними, синоними, антоними, пароними.
 11. Темп на речта – работа с публицистичен текст.
 12. Отчитане на логически свързан непознат публицистичен текст.
 13. Създаване на кратко новинарско съобщение.
 14. Създаване на аргументативен текст / България в Европейския съюз; Ще изчезне ли книгата в епохата на информационните технологии /.
 15. Словоред. Правилност и неправилност на изказа.
 16. Ударението като признак на езиковата култура.
 17. Словесно, фразово, логическо.
 18. Отчитане на фразеологизми в разговорната реч.

19. Интонация и мелодика на речта. Изразително четене на художествен и публицистичен текст.

20. Слухово възприемане и възпроизвеждане на логически свързан художествен текст.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ;

Възприемане и разбиране на речта:

- възприема, разбира и осмисля различни жанрови материали;
- възприема, разбира и осмисля чужди становища и тяхната аргументация;
- усъвършенства уменията за възприемане и осмисляне на думите в различните им лексикални характеристики.

Разговорна и писмена реч:

- усъвършенства своите умения за използване на речта в различни комуникативни ситуации, като отчита динамиката на речевата ситуация.
- владее правоговорните и правописните норми;
- използва фразеологизми и крилати думи и изрази от българската художествена литература, както и други художествени изразни средства;
- създава кратко новинарско съобщение по зададена тема и по-сложен аргументативен текст.

Слухово внимание и слухово възприятие:

- слухово възприема и осмисля непознат публицистичен текст;
- усъвършенства навика за възприемане и осмисляне на логически свързан текст в зависимост от слуховите си възможности;
- усъвършенства слуховата си памет и логическото запаметяване.

Звукопроизношение и прозодии:

- усъвършенства изградените си навици за произношение на звуковете в по-сложни фонетични позиции;
- използва подходящ темп на речта с акцент върху по-важните в логическо отношение части;
- служи си с приемлива за възприемане интонация при използване на съобщителни, въпросителни и подбудителни изречения в потока на речта.

Зрително възприемане на речта (отчитане от лицето):

- усъвършенства навика за възприемане на устна реч от хора с индивидуални различия в артикулационно отношение;
- зрително възприема публицистичен и художествен текст от медиите.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РАЗВИТИЕ НА РЕЧТА – ПРОИЗНОЩЕНИЕ ЗА ДВАНАДЕСЕТИ КЛАС

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Звукови закони в съвременния български книжовен език.
 - Вокали - диференцирано произношение на гласни, близки по артикулация и акустични качества - А-О; О-У; А-Ъ; А-Е; И-Е.
 - Изговор на ударени и неударени гласни.Консонанти- корекция, автоматизация и диференциация при:
 - беззвучни-звучни - п-б; т-д; к-г; ф-в; с-з; ш-щ;
 - устно-носни - м-б; м-п; н-д; н-т;
 - сонорни - л-р; м-н;
 - Променлив изговор на думи със струпани съгласни - св, ср, см, сл, вг, вр, вн, дк, др, нк, пк, тк, чк, пг;
 - Консонанти - корекция, автоматизация и диференциация при африкатни съгласни- ц, ч, дж, дз;
 - Правилен изговор и употреба на неизменяемите части на речта - наречие, предлог, съюз, частица, междуметие;
 - \hat{i} 쌀 ' 댜 ; 踰
при неизменяемите части на речта;
 - Изговор на думи със струпани съгласни.
2. Отчитане на логически свързан художествен текст.
3. Видове речево общуване в различните социокултурни сфери. Особенности. Речев етикет.

- 4.Общуване в институционалната сфера. Особенности. Речев етикет.
- 5.Текстове - документи, необходими за социалната реализация на учениците – автобиография, молба /заявление/.
6. Текстове- документи. Интервю. Мотивационно писмо.
7. Речников състав на езика.
 - Етимологичен анализ на думите.
 - Фразеологизми.
 - Работа с фразеологичен и етимологичен речник.
8. Диалектни и жаргонни отклонения от книжовния изговор.
9. Лексикална работа – България в Европейския съюз; Професионална и социална реализация на младите хора с увреден слух.
10. Крилати думи и изрази и тяхната употреба в разговорната реч.
11. Междупредметни връзки.
12. Разработване на ученически проекти.
 - Избор на тема, обсъждане на основни идеи в проекта.
- 13.Представяне и обсъждане на проекта.
 - Възприемане, разбиране и осмисляне на чужди становища и тяхната аргументация.
14. Работа с речници и справочници и със специализирана литература.
15. Езикови тестове.
16. Овладяване на терминологията по предметите за придобиване на специалност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Възприемане и разбиране на речта:

- Възприема и разбира основната информация от различни публицистични, художествени, научни и научнопопулярни текстове, предадени с произношение и темп на речта, съответстващи на приетите в езика ни норми.
- Възприема и разбира реч с диалектни и жаргонни отклонения от книжовния изговор.
- Възприема реч с чужди и нови думи в българския език.

Разговорна и писмена реч:

- Усъвършенства уменията се за съобразяване на речта с различните комуникативни ситуации, като използва най-подходящите за тях езикови средства;
- Усъвършенства уменията си за работа с различните видове речници, енциклопедии и справочници;
- Съставя текстове-документи, необходими за социалната му реализация – автобиография по образец на Европейския съюз, молба, заявление, мотивационно писмо;
- Има знания и умения за участие в интервю за постъпване на работа;
- Умее да разработва ученически проекти по зададена тема и да представя и аргументира своите идеи пред аудитория.

Слухово внимание и слухово възприятие:

- Усъвършенства уменията за слухово възприемане и осмисляне на непознат говорен материал и различни видове свързан текст.

Звукопроизношение и прозодии:

- Усъвършенства придобитите произносителни знания, умения, навици и самоконтрола над звукопроизношението си;
- Усъвършенства навика за отделяне на важните в логическо отношение части;
- Владее особеностите на различните видове интонация.

Зрително възприемане на речта (отчитане от лицето):

- Прогнозира и преработва приетата по зрителен път информация, съобразявайки се с речевия и извънречевия контекст, като осмисля съдържанието ѝ.